

Forfatter: Holte, Anna

Titel: BREV TIL: Strøm, Emma FRA: Holte, Anna (185u-09-03)

Citation: Holte, Anna : "BREV TIL: Strøm, Emma FRA: Holte, Anna (185u-09-03)", i *Breve fra og til en Skuespillerinde*, v. Thaning & Appels Forlag, s. 1. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002150180-000-shoot-L0021501800000001.pdf> (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: Breve fra og til en Skuespillerinde

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

*Anna Holte til Fru Emma Strøm i
Veile*

Kjøbenhavn, den 3die September 185*.

Endeitg har jeg vundet Seier. Men hvilken Seier! Balpladsen ligger fuld af Døde og Saarede, og man vader i Blod. Du kan nok tænke Dig, at Blodet er her synonymt med Taarer, og de Døde og Saarede ere Tante Claras og mine Følelser, som have været i det største Oprør. Men nu, — Terningerne ere kastede, jeg gaaer over Rubicon. Mit unge Hjerter føæler sig som en anden Cæsar. Jeg maa seire. — Ja, endeligen har jeg afpresset min Tantes Tilladelse til at faae mit Livs høieste Ønske opfyldt, jeg maa blive Skuespillerinde, jeg maa betræde det kongelige danske Theaters Scene, jeg maa blive en Præstinde i Thalias Tempel. Vidste Du den Salighedsruus, jeg lever i, nei, jeg lever ikke her paa Jorden, jeg svæver i Elysium. Men hvilken Kamp har jeg ikke bestaaet! Den haardeste Kamp imod gamle, nedarvede, spidsborgerlige Anskuelse, stammende fra den Tid, da man betragtede Skuespillere som en Art Parias i Samfundet, og ikke engang tillod s. 2at deres Lig bleve begravede i Christenjord. Ja, havde vor Scenes Heroer hørt Tantes Dom over dem, vilde de sikkert have gjort store Øine. Da jeg fremhævede den store aandelige Begavelse hos de berømte Skuespillerinder A* og B*, sagde Tante: „Begavelse! hm, de fremsige tidt daarligt nok store Digteres store Tanker, men derfor blive de selv lige smaae“.

1

„Men tænk Dig Tante, hvor begeistret man kan føle sig ved en ypperlig Fremstilling paa Theatret!“

„Begeistret, hm, et middelmaadigt Glas Champagne kan ogsaa begeistre, men den Ruus gaaer hurtigt over, og Dagen efter har man Hovedpine“.

Savledes vedblev Tante, og tilsidst begyndte hun at angribe den moralske Side ved Standen, og den levnedes hun ikke Ære for fire Skilling. Moralen var, at den ingen Moral havde, og at hun ligesaa gjerne vilde ofre sin Søsterdatter til Uhyret Minotanos, som at tillade hende som Skuespillerinde at betræde den lille graa Bygning paa Kongens Nytorv.

Da jeg nu mærkede, at Stenen ikke lod sig løfte paa den Maade, begyndte jeg at anvende lidt Diplomati, jeg ymtede Noget om, at fordi jeg begyndte med at lade mig instruere af Fru A*, derfor var det jo ikke vist, at mit Ydre eller mit Organ vilde passe for Scenen, og hvad der var det Vigtigste, om mit Talent var tilstrækkeligt, ja, om jeg overhovedet havde noget Talent.

Aldrig er Opdagelsen af et stort skjult Talent bleven hilset med større Glæde end denne Tvivl om s. 3mit dramatiske Talent. Tantes hele Ansigt opklaredes, Tordenskyerne fjernede sig fra Panden, og Solen tittede svagt frem fra Øinene.

„Det er det Fornuftigste, som Du endnu har sagt lille Anna“, sagde hun, „jeg troer aldeles ikke, at dit Ydre passer, Du har for fine Ansigtstræk, paa Scenen tage Bonderoserne sig bedst ud, og dit Organ, ja, din Stemme er virkelig svag“, (det hørte jeg for første Gang i mit Liv, thi Tante pleier ellers at bebreide mig, at jeg taler altfor høit og stærkt for en Dame), „og Talent, det er jeg nu overbeviist om, at Du ikke har, thi hvor skulde Du have faaet det fra? Dine Forældre vare dannede, kundskabsrige Folk, din Fader var en samvittighedsfuld Embedsmand, han passede sit Comptoir, og din Moder var en fuldendt Dame, og det tør jeg sige forvist, aldrig vilde en saa forrykt Idee, som den, Du nu har, være opstaaet i hendes Hjerne. Men den Tids Opdragelse var ogsaa anderledes, end den nu er, da vare der ingen høiere Dannelsesanstalter, da sade ikke unge Piger og hang over Bøger hele Dagen igjennem, men de gik i Huset, syede, strikkede og stoppede, ja stoppede“, gjentog hun strengt, da jeg gjorde en lidt spodsk Mine, „nu stopper Ingen, men de gjøre desto flere Huller“.

En lille Pause paafulgte.

„Kjære Tante Clara“, begyndte jeg frygtsomt, thi jeg vidste, hvor farligt Terrainet var, „hvis alle disse Mangler virkelig skulde være tilstede, saa forbyder jo s. 4Sagen sig selv, og derfor synes jeg, det vilde være det Rigtigste, at Fru A* seer og taler med mig, hun vil bedst kunne bedømme mit Talent, og for hendes Mening bøier jeg mig“.

1*

„Med andre Ord, for min Mening bøier Du Dig ikke“, svarede Tante, „ja saadan er den nuværende Ungdom, selvklog og indbildsk“. — Hun sad et Øieblik hensunken i stille Grublen, pludseligt hævede hun Hovedet og sagde: „Anna, Du skal ikke engang i Tiden bebreide mig, at jeg har stillet mig imellem Dig og dine Ungdomsillusioner, Du skal faae din Villie, jeg er kjed af dine evige Taarer og Bønner, — jeg gaaer selv endnu idag til Madam A*“.

„Du Tante?“

„Ja jeg, det passer sig ikke, at Du, en ung Pige af god Familie, husk paa, din Bedstefader paa fædrene Side var Conferentsraad", (det vilde være vanskeligt for mig at glemme den Kjendsgjerning, da Tante daglig minder mig om denne hensmuldrede Ære), „saadan sans façon kommer op fra Gaden, og siger, at Du vil spille Comedie, hvilken Idee vilde hun faae om Dig og din hele Familie? Nei, jeg vil selv introducere Dig og sige hende, at Du, — ja, jeg skal nok arrangere Sagen til alle Parters Tilfredshed".

En halv Time efter spadserede Tante ud af Gadedøren, iført sin smukkeste Spadseredragt og sin nye hvide Hat med Strudsfjedrene, — hun vilde imponere Fru A*, vise, at hun var af Familie, — jeg fulgte s. hende med Øinene hele Gaden igjennem, og da hun dreiede om Hjørnet viftede hendes Fjedre til mig; var det Haab, de tilviftede mig? Jeg sank uroligt ned i en Lænestol og tænkte. — Jeg var egentligen slet ikke glad over Tantes Indblanden i denne Sag, over hendes personlige Fremtræden; jeg anede en List, en Snare, og Du skal snart høre, at denne min Anelse ikke var saa urigtig. Da Tante kom hjem, var hun i det bedste Lune.

„Naa Tante, traf Du Fru A*?"

„Kald hende dog ikke Frue, men Madam, jeg gad vide, hvilken Tittel Folk af den dannede, bedra Classe skulde have, naar man vilde titulere Skuespillerinder med Frue og Frøken. — Ja min Pige, jeg traf Madam A*, hun er forøvrigt en meget net Person".

„En meget net Person Tante, hvilket Udtryk om hende", udbød jeg, „er hun ikke mageløs?"

„Nei", svarede Tante, „hun er gammel, rynket, og efter min Mening styg, og Saadanne findes der Mange af".

„Men hendes Aand!"

„Hendes Aand bedste Anna, troer Du, at Aandcn strax bliver lagt paa en Presenteerbakke og serveret for En, idet man kommer ind ad Døren?" sagde Tante smilende, (hun var i et foruroligende godt Humeur), „Nei, den, der i Sandhed har Aand, gjemmer den" —

„Til Aandeverdenen", afbrød jeg lidt spottende.

s. 6. „Ja lad det nu være godt. Madam A* vil see Dig imorgen Formiddag, Klokken tolv, saa haaber jeg, at vi faae en Ende paa Sagen", og Tante gik triumpherende ind i sit Sovekammer.

En Ende paa Sagen! Hvad kunde vel Tante mene med disse Ord, uden, at jeg vilde blive veiet og funden for let, ja, hun og Fru A* havde maaskee allerede fældet min Dødsdom. Men denne Dødsdom skulde tilbagekaldes, jeg vilde kjæmpe for mit Liv, ja, for hvad der var mere end mit Liv, for mit Haab, min Drøm! Du veed, at jeg allerede for tre Aar siden, da jeg kun var femten Aar gammel, og vi for første Gang traf sammen paa min Onkels Herregaard i Jylland, kun levede og aandede for Theatret, og alt Andet aftvang mig kun liden Interesse. Erindrer Du en Aften, en yndig Sommeraften, vi To havde fjernet os fra det øvrige Selskab, og vare gaaede ind i den lille Granskov, der støber umiddelbart op til Onkels Frugthave. Vi satte os paa en Mosbænk, din Yndlingsbænk, og Du fortalte mig om din Mand, — det var i dine saakaldte Hvedebrødsdage, — om hvor god, hvor ædel han var, og hvor høit, Du elskede ham. „Seer Du Anna, at vinde en saadan Mands Kjærlighed er for Qvinden Livets høieste Lykke!" — Saaledes lød dine Ord, men jeg svarede: „Nei Emma, ikke Qvindens høieste Lykke, den høieste Lykke, men den bliver kun faa Udvalgte tildeel, den er, at blive en beundret og feiret Kunstnerinde!"

s. 7. Du smilede af mit Begreb om Lykke, og ridsede med din Parasol i Sandet foran mig de latinske Ord, « vanitas vanitatum ! »

Men troe mig Emma, det er ikke Forfængelighed hos mig, det er mit Ideal, det er min Elsker, og en Elsker, der ikke kan blive mig troløs, hvilket man saa ofte hører og læser om de virkelige Elskere i Livet. — Men nu glemmer jeg reent at skride videre i mine Meddelelser, jeg fortaber mig i Drømme, ak, hvor ofte gjør jeg ikke det, og glemmer Virkeligheden. Altsaa igaar, Klokken tolv præcis, kunde Du have seet en attenaarig Pige med lyse Lokker og blaae Dueøine, — Du veed vel af Erfaring, at Duer ikke altid ere blide, — med feberglødende Kinder og høit bankende Hjerter, ringe paa hos den berømte Fru A*. En tyk, rødkindet Stuepige lukkede op.

„Er Fru A* hjemme?" spurgte jeg med bævende Stemme.

„Jo, vær saa god Frøken," og Pigen aabnede Døren til et elegant tre Fags Værelse, „vil De vente her et Øieblik, saa skal jeg melde Dem hos Fruen. Maa jeg spørge om Frøkenens Navn?"

„Anna Holte," svarede jeg, seende forundret paa Pigen, hvis hele Maade at være paa, var saa rutineret som en vel dresseret Kammerpiges.

„Endogsaa i saa grov en Jordbund kan hun plante Blomster," tænkte jeg. Jeg saae mig nu om i Værelset; et smukt Piano stod aabent, jeg nærmede mig s. 8 til det og lod mekanisk min behandskede Haand berøre

Tangenterne. Ved at høre de stærke Toner, trak jeg mig ængsteligt tilbage, det var mig, ligesom jeg havde profaneret Stilheden i denne Helligdom, der beboedes af Hende, Kunstens Ypperstepræstinde, den af Alle saa tilbedede og forgudede Fru A*.

Rundt omkring paa de lysegraae Vægge hang Portraiter af berømte baade inden og udenlandske Kunstnere og Kunstnerinder. Et stort Oliemaleri af Fru A* selv hang tilvenstre over en lille Sopha. Jeg stod og fordybede mig i Beskuelsen af dette forunderligt fængslende Ansigt. Disse blaae, halvt skjelske, halvt vemodige Øine, denne fine, lille Mund, om hvilken, der spillede et ironisk Smil, et Smil, som jeg ofte havde bemærket hos hende paa Scenen, havde noget ubeskriveligt Tiltrækkende for mig. Haaret, af en smuk cendré Farve, faldt i bløde Lokker ned ad Kinderne, og ligesom beundrende kjærtegnede Disse. „Hvor det er yndigt!“ udbrød jeg uvilkaarligt.

„Synes De?“ spurgte en blid, behagelig Stemme bag ved mig.

Forstrækket vendte jeg mig om og saa Originalen til Portraitet. Jeg fremstammede nogle usammenhængende Ord.

„Portraitet er meget smigret,“ sagde Fru A*, „Malerne afmale os i Regelen saaledes, som vi burde see ud.“

Fru A* var klædt i en graa ulden Morgendragt, s. 9 hendes Haar var opviklet med brune franske Papilotter, en hvid Morgenkappe omgav hendes Ansigt, og var bunden sammen under Hagen med en lyseblaa Sløife. Jeg kan ikke nægte, at naar jeg sammenlignede hendes grove rødsprængte Teint med Portraitets fine Rødme, saa maatte jeg give hende Ret i hendes Mening, men jeg ikklædte ikke mine Tanker Ord, thi hvor smigret vort Portrait end er, kunne vi gjerne tillade os selv at sige det, men det skurrer dog i Øret, at høre en Anden bekræfte denne vor ikke altid ærligt meente Paastand.

„De er altsaa Frøken Holte?“ vedblev hun, „behag at tage Plads. Deres Fru Tante var hos mig igaar, og fortalte mig Adskilligt om Dem.“ Fru A* saa op og ned af mig, og missede lidt med Øinene.

Jeg tog Mod til mig og sagde: „Jeg veed just ikke om det, som min Tante har sagt om mig, har stillet mig i noget gunstigt Lys for Dem, ærede Frue, men jeg tvivler derom, thi det Skridt, jeg agter at gjøre, og som er mit Livs høieste, ja eneste Maal, er tvertimod min Tantes Ønske.“

„Det mærkede jeg,“ svarede Fru A*, og det ironiske Smil fra Portraitet svævede om hendes Mund, „idetmindste er aldrig nogen Elev bleven mindre anbefalet til min Bevaagthed.“

„Og aldrig kjæreste Frue,“ udbrød jeg, „har nogen Elev havt en mere brændende Længsel efter at nyde godt af Deres Bevaagthed end jeg.“

s. 10 Jeg sagde disse Ord i en lidenskabelig Tone, Du veed, at jeg endnu ikke har tært at beherske mine Følelser, og her hos hende, der skulde afgjøre min Fremtidsskjæbne, følte jeg Blodet brænde i mine Kinder, og Hjertet heftigt banke i mit Bryst.

Fru A* saa venligt, ja næsten kjærligt paa mig, og sagde i en mild Tone: „Skjøndt jeg seer Dem første Gang, og ingen Fordring kan gjøre paa deres Fortrolighed, saa antager jeg dog, at det vilde være det Rigtigste, for at jeg kan forstaae Dem, at De aabner Deres Hjerte for mig, og fortæller mig lidt om Deres tidligere Liv.“ Hun rakte mig venligt den høire Haand, og jeg, — ja lee ikke af min Enthousiasme, — jeg greb den, trykkede den til mine Læber, og kastende Hat og Mantille paa Sophaen, knælede jeg ned paa Skamlen ved hendes Fødder, og fortalte hende mit Livs Historie. At jeg var forældreløs, da min Moder var død ved min Fødsel, og min Fader tre Aar derefter, at han havde været Embedsmand i Jylland, og at jeg efter hans Død var kommen til Kjøbenhavn hos min Moders Søfter, Tante Clara, der var Enke efter en formuende Kjøbmand. Hvorledes jeg havde nydt den samvittighedsfuldeste Opdragelse, og var bleven underviist i Hjemmet af Byens bedste Lærere, da min Tante ikke yndede Skolerne, da Disse let gave unge Pigers Væsen noget frit, som ikke passede for en vordende Dame; kort, jeg fortalte hende Alt, og dette Alt var ikke meget, thi hvad er en ung Piges Liv før hendes s. 11attende Aar? Kun et Tittelblad, Historien skal først til at skrives. Du seer deraf kjære Emma, at jeg nu er ved at begynde paa min Historie. Mit Besøg hos Fru A* er Indledningskapitels.

„Saa De har altid følt en uovervindelig Lyst til Theatret“, sagde Fru A*, da jeg havde endt mine Meddelelser med denne Bekjendelse, „ja, det gjøre saamange unge Piger, og dog glemme de denne Lyst, og gifte sig, naar et passende Parti tilbyder sig, og de foretrække da at sidde i Logerne og see Andre spille“.

„Ikke jeg“, udbrød jeg lidenskabeligt, „ikke jeg, jeg gifter mig aldrig“.

„Tys, bedste, lille Ven“, sagde Fru A* smilende over min Iver, „jeg troer Dem gjerne, De er endnu saa ung og Kunstnerdrømme have hidtil udfyldt Deres Hjerte og Phantasi, men engang i Tiden vil“ —

„Nei aldrig“, afbrød jeg hende, „aldrig, jeg kunde ikke blive Kunsten utro, mit Ideal er mig helligt, og ingen jordisk Kjærlighed skal kunne fortrænge det“.

Fru A* betragtede mig med en vis Interesse. „I Sandhed", bemærkede hun, „hvis Kjærlighed og Lyst til Kunsten alene kunde skabe en Kunstnerinde, da kunde jeg spaa Dem en stor Fremtid. Men der hører mere til, langt mere. Til den fremstillende Knust hører der ikke alene Aand og den indre skabende Kraft, men der udfordres tillige ydre Betingelser, uden hvilke, selv ikke de ypperste aandelige Gaver kunne gjøre den tilsigtede Virkning. Man maa fremforalt vare i Besiddelse af s. 12et Organ, der er bøieligt, og som man kan beherske, for at Dette igjen kan beherske de forskjellige Stemninger, som en Sknespillerinde har at gjengive. Om Deres Organ er godt, kan jeg endnu ikke bedømme, svagt, som Deres Fru Tante fortalte mig, er det ikke, men det forekommer mig, at det mangler Blødhed. Dog denne Mangel kan Kunsten betydeligt afhjælpe, det er netop det Store ved Kunsten, at den kan udfylde Hullerne i en mangelfuld Natur saa godt, at selv det meest kritiske Øie ikke kan opdage hvor Naturen hører op og Kunsten begynder. Hos den virkelige Kunstner er Naturen bleven til Kunst, og Kunsten til Natur".

Med hvilken Andagt lyttede jeg ikke til hvert Ord, som kom fra hendes Læber, ja intet Ord af denne Samtale vil jeg nogensinde forglemme.

„Deres Tante", vedblev hun, „bad mig om at fraraade Dem at betræde den theatralske Løbebane, men, esterai jeg nu har seet og talt med Dem, vilde det stride imod min indre Overbeviisning at gjøre det. Jeg elsker min Knust saa høit, at det for mig er den største Glæde at udvikle Talenter i den Retning, og finder jeg virkelig, at De er i Besiddelse deraf, saa slipper jeg Dem ikke. Kom nu ind i mit Værelse, der kan De uforstyrret læse høit for mig".

Jeg fulgte ind med hende i et lille Kabinet, hvor hendes Skrivebord, prydet med Buster af Rachel og Mars, stod ved Vinduet. Hun fremtog af et Bogskab s. 13Øehlenschlægers Tragedie, „Hagbarth og Signe", og bad mig om at læse. Med hvilken Hjertebanken gjorde jeg det ikke. Jeg læste Signes lange Monolog, hvori hun begræder Broderens Død. Derpaa maatte jeg læse en Scene af Sheridans, „Bagtalelsens Skole," den imellem Sir Peter og Lady Teazle. Jeg veed ikke selv, hvorledes jeg læste, jeg bestræbte mig for at lægge dramatisk Liv i min Stemme, men jeg var meget ængstelig.

„De forstaaer, hvad De læser, det er allerede meget," bemærkede Fru A*, „idag er De saa bevæget, at De intet Herredømme havde over Deres Stemme, men jeg kan dog ligesom spore Glimt af Talent hos Dem, og vi ville nu i Forening forsøge, om der virkelig findes Lys hos Dem, eller om det kun har været Lygtemænd. Vil De, min lille Ven, til Torsdagformiddag, Klokkeren et, lære disse Scener", hun viste mig nogle Scener i forskjellige Skuespil, „og De vil da paa Torsdag ikke alene læse dem, men ogsaa spille dem for mig."

Hun fulgte mig nu ind i det større Værelse, hvor min Hat og Mantille laae.

„Synger De?" spurgte hun.

„Ganske ubetydeligt," svarede jeg, „jeg har lært og lærer endnu af P*."

„Det glæder mig, thi han er fortiden Kjøbenhavns bedste Syngelærer, kom, lad mig høre en lille Sang".

s. 14Jeg satte mig til Pianoet og sang „Herdegossen" af Lindblad. Jenny Linds Portrait, en Gave af denne Sangerinde til Fru A*, hvilket jeg kunde læse under Portraitet, saae smilende paa mig, som om det vilde opmuntre mig.

Jeg maa have sunget til Fru A*'s Tilfredshed, thi hun yttrede: „Det var meget smukt sunget, vær De glad for Deres Stemme, en lille Syngestemme er ved Theatret ofte en stor Skat, den er en Nøgle, der kan aabne mangan en Dør, som. ellers vilde forblive lukket. Farvel min lille Ven, altsaa paa Torsdag."

Da jeg kom ned paa Gaden, forekom den hele Samtale med Fru A* mig som en Drøm, ja selv nu, hvor jeg sidder ved mit Skrivebord, og meddeler Dig denne Begivenhed, selv nu, troer jeg ikke rigtigt paa den, — og dog, jo, jeg troer paa den, thi Tantes gnavne, iskolde Ansigt erindrer mig om, at det, som jeg har skrevet, er Virkelighed.

Hun blev meget skuffet igaar, da jeg fortalte hende Resultatet. „Hm," sagde hun vredt, „saa er dog Madam A* en intrigant Person, hun lovede mig saavist at fraraade Dig den Stilling, men saaledes ere de Theatermennesker, venlige i Øinene, og falske, naar man vender dem Ryggen. Ja, ja min Pige, Du vil nok selv lære dem at kjende, men jeg vadsker mine Hænder."

Nu kjæreste Emma, er Du vel træt af dette alenlange Brev, men Du veed, hvor høit jeg elsker Dig, Du veed, hvormegen Priis jeg sætter paa dit Venskab, s. 15hvilken Priis, jeg sætter paa din Aand og din Begavelse, og jeg trænger til at udtale mig til et Væsen, som kan og vil forstaae mig og mine Følelser. Svar mig nu snart, og siig mig kun oprigtigt dine For og Imod om min Livsplan, dog, det vil jeg sige Dig iforveien, Intet skal standse mig paa min Vei, Ingen skal standse mig — uden Døden.

Hils din Mand, dit Ideal, fra
din Anna.

E. S.

Undskyld, hvis mit Brev ikke er i den behørlige Brevform, Du veed, at jeg selv ikke altid er i den behørlige Form, ja, at jeg i Grunden lever i evige Guerillakampe imod Formen. Nei Tante, hun er den personificerede Form, i en Allegori kunde hun passende afmales, indhyllet i et ærbart Gevandt af sneehvidt Silke, som Formens Gudinde, hun maatte hvile i en liggende Stilling, og jeg med flaggrende Lokker og flaggrende Gevandt skulde træde paa hende. Hvilken Allegori! — Endnu engang undskyld, hvis mit Brev ikke er saa underholdende, som Dine altid ere, jeg kjender kun een Dame i mit Bekjendtskab, der kan skrive aandrige Breve, et c'est vous madame ! — Det var en smuk og passende Afskedscompliment, ikke sandt? Jeg kan nu slutte dette Brev med Følelsen af, at jeg har gjort en god »sortie«, som det hedder i Theatersproget. Farvel Emma, skriv ret snart.